

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 11. Studenog 2009.

[\[Video\]](#)

Neizmjerljivi doprinos clunyjske reforme Europi duha

Draga braćo i sestre!

Danas vam elim govoriti o jednom monaškom pokretu koji je imao veliku vanost u stoljećima Srednjeg vijeka a o kojem sam već nešto bio natuknuo u prethodnim katehezama. Riječ je o Clunyjskom redu koji je, na početku 12. stoljeća, u vrijeme kada je njegovo širenje bilo na vrhuncu, brojao 1200 samostana: doista impresivan broj! U Clunyju je upravo prije 1100 godina, 910. godine, utemeljen samostan čije je vođenje povjereno opatu Bernoneu, nakon što ga je clunyjskim redovnicima darovao akvitanski grof Vilim Poboni (ili Akvitanski, op. pr.). U tome je trenutku zapadno monaštvo, koje je nekoliko stoljeća ranije doivjelo procvat sa svetim Benediktom, prolazilo kroz razdoblje velike dekadencije zbog različitih razloga: nestabilne političke i društvene prilike zbog stalnih provala i razaranja od strane naroda koji se nisu uspjeli integrirati u europsku kulturu, veliko siromaštvo i prije svega ovisnost opatija o mjesnim vladarima, koji su kontrolirali sve ono što je pripadalo teritoriju koji se nalazio u njihovoj nadlenosti. U tome kontekstu, Cluny je predstavljao dušu duboke obnove monaškog ivota, sa ciljem da ga ponovno vrati njegovu prvobitnom nadahnuću.

U Clunyju je ponovno uvedeno opsluivanje pravila svetog Benedikta s nekim prilagodbama koje su već ranije uveli drugi pokretači obnove. Prije svega se htjelo zajamčiti središnju ulogu koju mora

zauzimati liturgija u ivotu vjernika. Clunyski monasi su se s ljubavlju i velikom revnošću posvetili slavljenju liturgijskih časova, pjevanju psalama, pobonim i svečanim procesijama i, prije svega, slavljenju mise. Unaprijedili su svetu glazbu; htjeli su da arhitektura i umjetnost pridonesu ljepoti i svečanosti obreda; obogatili su liturgijski kalendar posebnim slavljinima, primjerice, na početku studenoga, spomenom pokojnih vjernika, koji smo i mi nedavno slavili; širili su štovanje Djevice Marije. Velika je pozornost bila posvećivana liturgiji, jer su clunyski monasi bili uvjereni da je ona sudjelovanje u nebeskoj liturgiji. A monasi su drali svojom zadaćom zagovarati kod Bojeg oltara za ivo i za preminule, jer su mnogobrojni vjernici od njih uporno traili da ih se spominju u svojim molitvama. Uostalom, upravo u tu svrhu je Vilim Poboni htio da se osnuje clunyska opatija. U drevnom dokumentu, koji svjedoči o njezinu ustanovljenju, čitamo: "Određujem ovom darovnicom da se u Clunyju ima podići redovnički samostan u čast svetih apostola Petra i Pavla, te da se ondje okupljaju monasi koji ivo prema Pravilu svetoga Benedikta (...) da se ondje pohodi časno utočište molitve sa zavjetima i prošnjama, da se s velikom eljom trai i čezne za nebeskim ivotom te da se molitve, zazivi i prošnje upravljaju Gospodinu". Da bi očuvali i jačali to ozračje molitve, clunysko pravilo je stavilo naglasak na šutnji, čijoj su se stezi monasi rado podvrgavali, uvjereni da čistoća kreposti, kojoj su teili, zahtijeva duboku i stalnu sabranost. Ne čudi stoga što se o samostanu u Clunyju ubrzo pronio glas svetosti i što su se mnoge druge monaške zajednice odlučile povesti za njegovim primjerom. Mnogi su knezovi i pape traili od opata iz Clunysja da šire svoju reformu, tako da se u kratkom vremenu proširila gusta mreža samostana koji su bili povezani s Clunyjem bilo pravim pravnim vezama bilo nekom vrstom karizmatske afilijacije. Tako je u raznim dijelovima Francuske, u Italiji, Španjolskoj, Njemačkoj, Mađarskoj obrise poprimala Europa duha.

Uspjeh Clunysja jamčila je prije svega uzvišena duhovnost koja se ondje njegovala, ali također neki uvjeti koji su pospješili njegov razvoj. Za razliku od do tada uvrijeene prakse, samostan u Clunyju i zajednice s njima povezane bili su izuzeti od jurisdikcije mjesnih biskupa i izravno podloni jurisdikciji Rimskoga Prvosvećenika. To je podrazumijevalo posebnu povezanost s Petrovim sjedištem i, zahvaljujući upravo zaštiti i poticaju Rimskih Prvosvećenika, ideali čistoće i vjernosti, kojima je teila clunyska reforma, mogli su se brzo širiti. Pored toga, opati su bili birani bez ikakvog uplitanja od strane civilnih vlasti, za razliku od onoga što se događalo na drugim mjestima. Uistinu časne osobe su se nizale na čelu Clunysja i brojnih s tim samostanom povezanim monaškim zajednicama: opat Odon Clunyski, o kojem sam govorio u katehezi od prije dva mjeseca, te druge ličnosti, kao što su Emard, Maiolo, Odilon i prije svih Hugo Veliki, koji su svoju slubu vršili kroz dugo vremensko razdoblje, zajamčivši stabilnost pokrenute reforme i njezinu širenje. Osim Odon, kao sveci se časte Maiolo, Odilon i Hugo.

Clunyska reforma imala je pozitivne učinke ne samo na pročišćenje i buđenje monaškog ivota, nego također na ivot sveopće Crkve. Naime, tenja k evanđeoskoj savršenosti predstavljala je poticaj za borbu protiv dvaju velikih zala koji su mučili Crkvu u to doba: simonije, to jest trgovanje pastoralnim slubama te nemoralnosti svjetovnoga klera. Opati iz Clunysja sa svojim duhovnim autoritetom, clunyski monasi koji su postali biskupi, a neki od njih čak i pape, bili su protagonisti

toga golemog rada na duhovnoj obnovi. I plodovi toga djelovanja nisu izostali: svećenički se celibat ponovno počeo poštivati i ivjeti, a u preuzimanju crkvenih slubi uvedene su transparentnije procedure.

Značajne su također blagodati koje su društvu donijeli samostani nadahnuti na clunyjskoj reformi. U dobu u kojem su crkvene institucije bile jedine koje su se brinule za one koji su bili u oskudici snano se provodila u djelo ljubav. U svim kućama postojao je milostinjar koji je bio duan ugostiti putnike i hodočasnike u potrebi, svećenike i redovnike koji su se nalazili na putovanju, a prije svega siromašne koji su dolazili tražiti hranu i krov nad glavom na par dana. Ništa manje vane nisu bile ni druge dvije novine, tipične za srednjovjekovnu kulturu, koje su pokrenute u Cluniju: bili su to takozvani "Boje primirje" ili "Boji mir". U dobu snano označenom nasiljem i duhom osvete, s "Bojim primirjem" bila su zajamčena duga razdoblja obustave ratovanja, povodom određenih vjerskih blagdana i u nekim danima u tjednu. S "Bojim mirom" se trailo, pod kaznom kanonske sankcije, da se poštuje nenaoruane osobe i sveta mjesta.

U svijesti europskih naroda rastao je tako onaj proces dugog zrenja, koji je doveo do toga da se, na sve jasniji način, priznaju dvije sastavnice od temeljne vanosti za izgrađivanje društva, to jest vrijednost osobe i primarno dobro mira. Osim toga, kao što je bio slučaj i s drugim ustanovama poteklim iz monaških redova, clunyjski samostani su raspolagali sa sve većom imovinom što je, zahvaljujući marljivom ulaganju, pridonijelo razvoju ekonomije. Pored manualnog rada, nije nedostajalo ni nekih tipičnih kulturnih aktivnosti srednjovjekovnog monaštva kao što su škole za djecu, opremanje knjinica, pisarnice (scriptoria) za prepisivanje knjiga.

Na taj način, prije tisuću godina, kada je proces oblikovanja europskog identiteta bio u punom jeku, clunyjsko je iskustvo, koje se proširilo na široka područja europskog kontinenta, dalo svoj vani i dragocjeni doprinos. Dozvalo je u svijest primat duhovnih dobara; odrazilo je budnom tenju prema Bojim stvarima; nadahnulo je i poticalo inicijative i institucije za promicanje ljudskih vrijednosti; odgajalo je duhu mira. Draga braćo i sestre, molimo da svi oni kojima je na srcu istinski humanizam i budućnost Europe znaju iznova otkriti, cijeniti i braniti bogatu kulturnu i vjersku baštinu tih stoljeća.

Papin pozdrav hrvatskim hodočasnima na hrvatskom:

Radosno pozdravljam sve hrvatske hodočasnike! Dragi prijatelji, pohodeći grobove svetih apostola, nasljedujte njihovo svjedočanstvo vjere u Isusa Krista, Sina Bojega, našega Spasitelja! Hvaljen Isus i Marija!

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana